

STILEREN... ARS ET MATHESIS

Stileren is het uitbeelden (1), in een vereenvoudigde (2), karakteristieke (3), grondvorm (4). Dat vind ik in mijn woordenboek.

Het klopt wel zo'n beetje, maar dan zouden de prehistorische afbeeldingen van dieren in de grotten van Lascaux, Altamira, etc. gestileerde afbeeldingen van dieren zijn en ook de poppetjes die kinderen van 4 jaar tekenen: een grote cirkel, een kleine cirkel en wat streepjes.

figuur 1



Schildering in de grotten van Niaux (ca. 13000 v. Chr.)

Ik vind, dat ook de bedoeling van degene die een afbeelding maakt, in de omschrijving erbij betrokken moet worden. De prent van de vrouw met de twee zwanen van Jan Toorop (zie figuur 2) voldoet meer aan mijn idee van een gestileerde prent dan bovengenoemde voorbeelden. Toch is er maar weinig in terug te vinden van de omschrijving uit het woordenboek.

figuur 2



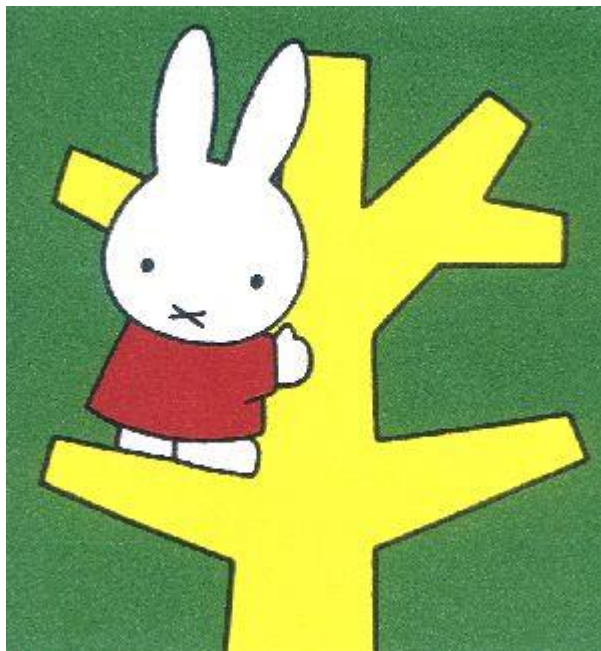
Met Jip en Janneke die Fiep Westendorp voor Annie M.G. Schmidt in allerlei situaties tekende (zie figuur 3), komen we dichterbij de definitie. De twee zwarte kopjes zijn cirkels met een uitsteeksel en een inhammetje, ze zijn altijd hetzelfde: de vereenvoudigde karakteristieke grondvorm van de gezichten van deze avontuurlijke typetjes. De expressie zit meestal in de armpjes en schouder-tjes.

figuur 3



Dick Bruna komt er nog dichterbij: hij schept een wereld zonder frutsels en bijkomstigheden. Zijn schepsels zijn bijna herleid tot meetkundige figuren (zie figuur 4), maar blijven herkenbaar tot vreugde van menige kleuter.

figuur 4



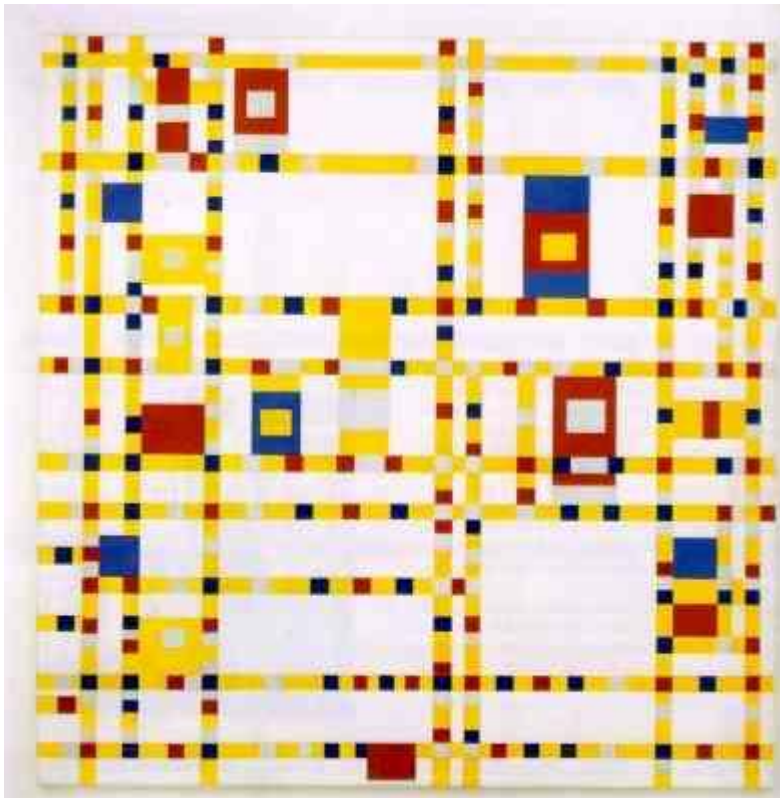
Ook in het werk van Mondriaan vinden we een sterke neiging tot stileren, zoals bijvoorbeeld in zijn Grijze boom (1912); zie figuur 5.

figuur 5



Vanaf 1916, na zijn kennismaking met Van der Leek, overstijgt Mondriaan de fase van de stilering en lossen zijn schilderijen (die geen afbeeldingen meer zijn) op in meetkundige basisvormen. Een voorbeeld is zijn in figuur 6 afgebeelde Broadway Boogie Woogie.

figuur 6



Prachtige voorbeelden van stilering vinden we ook in de prenten van de Japanner Hokusai (1760-1849). Maar daarover meer in de column van volgende maand: Hokusai, met een wiskunde-verrassing.